

Соціальні виплати на дітей та соціальне забезпечення безробітних, міжнародний досвід

Інформаційна довідка, підготовлена Європейським
інформаційно-дослідницьким центром на запит
народного депутата України

Європейський інформаційно-дослідницький центр створено з метою надання народним депутатам України інформації, яка може бути використана ними у законотворчій діяльності. Діяльність Європейського інформаційно-дослідницького центру здійснюється в рамках програми USAID "Рада: підзвітність, відповідальність, демократичне парламентське представництво", що виконується Фондом "Східна Європа". Більше про центр на сайті <http://euinfocenter.rada.gov.ua/>

I. Соціальні виплати на дітей

Республіка Франція

Сімейний відділ системи соціального забезпечення організовано в мережу з 103 фондів на рівні департаменту та одного національного фонду. Фонди допомоги сім'ям (Caisses d'allocations familiales (CAF)) здійснюють виплату допомоги на дітей:¹

- працівникам та прирівняним категоріям у всіх професіях;
- несільськогосподарським самозайнятим особам;
- всім жителям Франції з дітьми, навіть якщо вони не працюють.

Відповідно до розділу **L. 512-1 Кодексу соціального забезпечення** «будь-який француз чи іноземна особа, яка проживає у Франції, з однією або кількома залежними дітьми, що також проживають у Франції, має право на допомогу на дітей».

Допомога на дітей виплачується особам, які є справжніми і постійними опікунами (їжа, житло, одяг) для законних, нешлюбних, усиновлених, названих дітей віком до:

- **20 років** (загальне правило) для дітей, які не працюють або чиї щомісячні чисті заробітки не перевищують 55% від мінімальної місячної заробітної плати (907,19 €);
- **21 рік** для виплати допомоги на житло та доплат до сімейного доходу («сімейна компенсація»).

Фіксована допомога призначається для компенсації фінансових витрат сім'ям з трьома і більше дітьми, коли старша дитина досягає 20 річного віку. Ця допомога виплачується максимум 1 рік.

Формула, що використовується для розрахунку допомоги на дітей: допомога на дітей розраховуються як відсоток від щомісячної бази допомоги на дітей (the monthly family benefit base, BMAF). На сьогоднішній день BMAF складає **407,84 євро** (1 квітня 2017 року). BMAF перераховується на 1 квітня кожного року відповідно до очікуваної зміни середнього індексу споживчих цін за винятком тютюну.

Допомога на дітей складається з:

- основної допомоги для підтримки/захисту;
- допомоги для компенсації витрат по догляду за дітьми та витрат, понесених внаслідок народження дитини. Вони були об'єднані в рамках Програми допомоги в ранньому дитинстві (the early childhood benefit program, PAJE);
- допомога на спеціальні цілі.

Допомога на дітей виплачується, починаючи з **другої залежної дитини**, яка проживає у Франції. Допомога виплачується без будь-яких критеріїв зайнятості. Починаючи з 1 липня 2015 року, ставка допомоги сім'ї базується на доходах домогосподарства або особи із залежними дітьми.

¹ The French Social Security System IV - FAMILY BENEFITS [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.cleiss.fr/docs/regimes/regime_france/an_4.html.

**Деякі ставки допомоги на дітей з 1 квітня 2017 року до 31 березня 2018 року до
вирахування CRDS² (0,5%)³**

Вид допомоги	Місячний розмір	Щомісячна база допомоги на дітей, ВМАФ % ⁴	Предмет для CRDS	
Допомога на дітей:	2-га дитина	130,51 €	32%	Так
	3-я дитина	297,72 €	73%	Так
	за кожну наступну дитину	167,21 €	41%	Так
	збільшення для кожної дитини старше 14 років	65,25 €	16%	Так
Одноразова/фіксована допомога	82,52 €	20,234 %	Так	
Надбавка до сімейного доходу:⁵	- базова ставка	169,87 €	41,65 %	Так
	- зростаюча ставка	237,89 €	58,33 %	Так
Допомога на підтримку сім'ї:⁶	- повна ставка	146,82 €	36%	Так
	- часткова ставка	110,20 €	27,02%	Так
Допомога на освіту для дитини з інвалідністю:⁷	- основна допомога	130,51 €	32 %	Ні
	- додаткова - 1 категорія	97,88 €	24 %	Ні

² CRDS – внесок для погашення соціального боргу (La contribution pour le remboursement de la dette sociale).

³ Family benefits [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.cleiss.fr/docs/regimes/regime_france/an_a1.html.

⁴ Щомісячна база допомоги сім'ям (ВМАФ) встановлюється указом. Відповідно до Закону Про Фінансування соціального страхування від 2012 р., ВМАФ підвищується 1 квітня кожного року. 1 квітня 2017 року ВМАФ було встановлено на рівні **407,84 євро**.

⁵ Допомога виплачується сім'ям, що мають принаймні **3 дітей** віком від 3 до 21 років. Щоб мати право на отримання цієї допомоги в 2017 році, чистий дохід домогосподарства у 2015 році не повинен перевищувати:

- **37 705 €** для пари з 3 дітьми, в якій одна особа приносить дохід;
- **46 125 €** для подружжя з подвійним доходом або з одним батьком.

⁶ Ця допомога виплачується на будь-яку залежну дитину віком до 20 років, яка втратила батька, будь-яку дитину, яка не вважається законною дитиною одного з батьків або обох батьків, або будь-яку дитину, чия матір та/або батько не може забезпечити адекватну підтримку.

⁷ Допомога на освіту для дитини-інваліда виплачується батькам дитини з особливими потребами віком до 20 років та з постійним рівнем інвалідності принаймні 80%, або від 50% до 80%, якщо дитина знаходиться в закладі надання допомоги чи отримує догляд за місцем проживання.

	- додаткова – 2 категорія один батько збільшується	265,10 € 53,02 €	65 % 13 %	Ні
	- додаткова – 3 категорія один батько збільшується	375,21€ 73,41 €	92 % 18 %	Ні
	- додаткова – 4 категорія один батько збільшується	581,46 € 232,47 €	142.57 % 57 %	Ні
	- додаткова – 5 категорія один батько збільшується	743,13 € 297,72 €	182.21 % 73 %	Ні
	- додаткова – 6 категорія один батько збільшується	1 107,49 € 436,39 €	- 107 %	Ні
Щоденний батьківський догляд:⁸	- Подружжя - Один батько - Додаток до витрат (щомісячні суми)	43,35 € 51,51 € 110,89 €	10,63% 12,63% 27,19%	Так Так Так
Програма допомоги раннього дитинства:	- Грант при народженні ⁹ - Грант при усиновленні - Основні надбавки: ¹⁰ • Повна ставка • Часткова ставка	927,71 € 1855,42 € 185,54 € 92,77 €	- - - -	Так Так Так Так

Окрім всього перерахованого, батьки дітей, народжених або всиновлених починаючи з 2015 року, отримують допомогу на виховання дитини, наприклад, батьки мають право на вільний вибір робочого часу та вільний вибір догляду за дітьми.

⁸ Допомога надається будь-якій особі, що доглядає за дитиною віком до 20 років, що страждає на хворобу чи має фізичні недоліки та потребує постійної допомоги та відвідуваності.

⁹ Допомога виплачується при народженні або після усиновлення дитини віком до 20 років. Сума гранту становить **927,71 €** при народженні та **1 855,42 €** при усиновленні. Він призначений для покриття витрат, пов'язаних із народженням або усиновленням дитини.

¹⁰ Допомагає в покритті витрат на утримання та освітніх витрат дитини і виплачується після народження/усиновлення дитини. Допомога виплачується на дитину від народження до 3 років. При усиновленні допомога виплачується протягом 3 років з дня усиновлення дитини віком до 20 років. З 1 квітня 2017 р., в залежності від доходу, основна допомога становить **185,54 €** за повною ставкою та **92,77 €** за частковою ставкою.

Порівняльна таблиця допомоги на дітей деяких країн ¹¹¹²

Країна	Вік дитини/кількість дітей	Допомога на дитину
Королівство Іспанія	- дитина до 18 років:	24,25 €; 48,47 € - інвалід.
	- дитина до 18 років:	інвалідність > 65%: 260,79 €; інвалідність > 75%: 381,19 €.
Італійська Республіка	річний дохід батьків до 11 422,98 €	250,48 €
	річний дохід батьків в межах від 27 693,04 € до 30 403,39 €	38,73 €
	річний дохід від 43 962,05 €	
Федеративна Республіка Німеччина	1 дитина	192 €
	2 дитини	192 €
	3 дитини	198 €
	наступна дитина	223 €
Королівство Норвегія	за кожну дитину	Сума, що сплачується при народженні після 01.01.1995: 972 NOK (129 €)
	в північних областях країни	додатково 316 NOK (42 €)
Республіка Польща	перша дитина малозабезпеченої сім'ї друга та кожна наступна дитина для всіх сімей	500 злотих ~ 120 € 500 злотих ~ 120 €
Швейцарська Конфедерація	доплата за дитину віком до 16 років (в залежності від кантону і кількості дітей)	Доплата сім'ї за дитину: Від 200 до 400 швейцарських франків, (165 € - 330 €)
	доплата на освіту дитини віком 16-25 років (в залежності від кантону і кількості дітей)	250 - 525 швейцарських франків (210 € - 440 €)

¹¹ Child benefit [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://en.wikipedia.org/wiki/Child_benefit.

¹² Наведені нижче дані не можна порівнювати безпосередньо з причин різних попередніх умов та систем оподаткування.

Королівство Швеція		Допомога на дитину:
	1 дитина	SEK 1050 (120 €)
	2 дитини	SEK 2250 (251 €)
	3 дитини	SEK 3754 (411 €)
	4 дитини	SEK 5814 (615 €)
	5 дітей	SEK 8114 (858 €)
	6 дітей	SEK 10414 (1101 €)

I. Соціальне забезпечення безробітних

Республіка Франція

Схема страхування на випадок безробіття є результатом угоди між двома сторонами промисловості (національні та багатопрофільні організації роботодавців та працівників). Уряд затверджує угоду, якщо вона відповідає чинному законодавству. Це схвалення робить угоду офіційно примусовою.¹³

Система страхування на випадок безробіття поширюється на столичну Францію, заморські відомства, Сен-П'єр і Мікелон, Сен-Бартельмі, Сен-Мартен і Монако. Вона не стосується Майотта, що має свою власну систему.

Організаційна структура. Державна служба зайнятості організована навколо двох органів: двостороннього органу UNEDIC (Національна професійна спілка з питань зайнятості в промисловості та торгівлі), яка продовжує виконувати свої завдання щодо управління схемою страхування з безробіття та організації системи виплати допомоги та послуг для осіб, які шукають роботу («Rôle emploi»).

Rôle emploi об'єднує всі служби зайнятості в єдиний орган з єдиним контактним пунктом для реєстрації, консультування, навчання, розміщення та виплати допомоги для осіб, які шукають роботу.

Фінансування. Схема страхування на випадок безробіття фінансується за рахунок внесків, що сплачуються із заробітку.

Виплати/допомога. Розмір та тривалість виплат залежать від періоду, протягом якого позивач робив внески до схеми, та загальних сплачених внесків.

Заміщений дохід. Щоденна допомога на повернення до робочого місця («Aide au retour à l'emploi»/ARE) розраховується частково на основі щоденної рекомендаційної заробітної плати (SJR). Рекомендаційна заробітна плата базується на заробітках, що є об'єктом для внесків протягом 12 календарних місяців до останнього дня оплачуваної роботи, до ліміту, що дорівнює 4 місячним граничним розмірам соціального забезпечення (13 076 € на місяць). Рекомендована заробітна плата розраховується наступним чином:

SJR = оклад/кількість днів членства в схемі (до 365 днів)

Щоденна ARE ставка дорівнює найбільшій з наступних сум:

- 40,4 % SJR + встановлена сума (11,84 €).
- 57% від SJR.

¹³ The French Social Security System V - UNEMPLOYMENT INSURANCE [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.cleiss.fr/docs/regimes/regime_france/an_5.html.

Ця сума не може бути нижче **28,86 €** або перевищити **75% від SJR**.

Виплати починаються з дня після закінчення періоду очікування та будь-якого відстроченого періоду компенсації. **Період очікування – 7 днів**. Тривалість виплати допомоги базується на принципі «день праці = день компенсації».

Допомога виплачується **мінімум протягом 122 днів (4 місяці) та максимум протягом 730 днів (24 місяці) для працівників приватного сектору віком до 50 років, та 1 095 днів (36 місяців) для працівників від 50 років**.

Таблиця 2

Ставки та межі соціального страхування та внесків з безробіття¹⁴

Ризики	Ставка та місячні межі	
	Працівник	Роботодавець
Безробіття (верхній ліміт дорівнює 4 місячним межам соціального забезпечення (4 x 3.269 €))	2,4% 13 076 €	4,05% 13 076 €
AGS: асоціація забезпечення гарантії заробітної плати. Повністю фінансується роботодавцем та фінансує схему гарантії заробітної плати: якщо компанія переходить до процедури ліквідації, асоціація гарантує виплату заробітної плати працівникам, період повідомлення та компенсацію.	-	0,15% 13 076 €

Інформацію підготувала Валентина Головань,

аналітик ЄІДЦ

¹⁴ Rates and ceilings of Social Security and unemployment contributions [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.cleiss.fr/docs/regimes/regime_france/an_a2.html.